

Munkaerőpiac és migráció

Hárs Ágnes, Kopint-Tárki

*Migránsok munkaerő-piaci integrációjának támogatása
Pintér Galéria, 2018. 2. 22.*

Miről lesz szó

- Migráns – fogalmak és használatuk
- Miért és hogyan kerülnek migránsok a munkaerőpiacra – migráns népesség
- Munkavállaló külföldiek az EU-ban
- Jó-e vagy gondot jelent? Szükséges vagy inkább nem - bevándorlás munkapiaci hatása
- Külföldi munkavállalók Magyarországon

fogalmak és használatuk

fogalmak és az „újmagyar” nyelv

- **migráns** – általános és értékmentes (im/emigráns)

befogadó és küldő ország – szabályozott-e, ki szabályozza

- **vendégmunkás** - „gazdasági migráns” gazdasági célból útra kelő migráns
- **családegyesítés/humanitárius** (nemzetközi jog szabályozza)

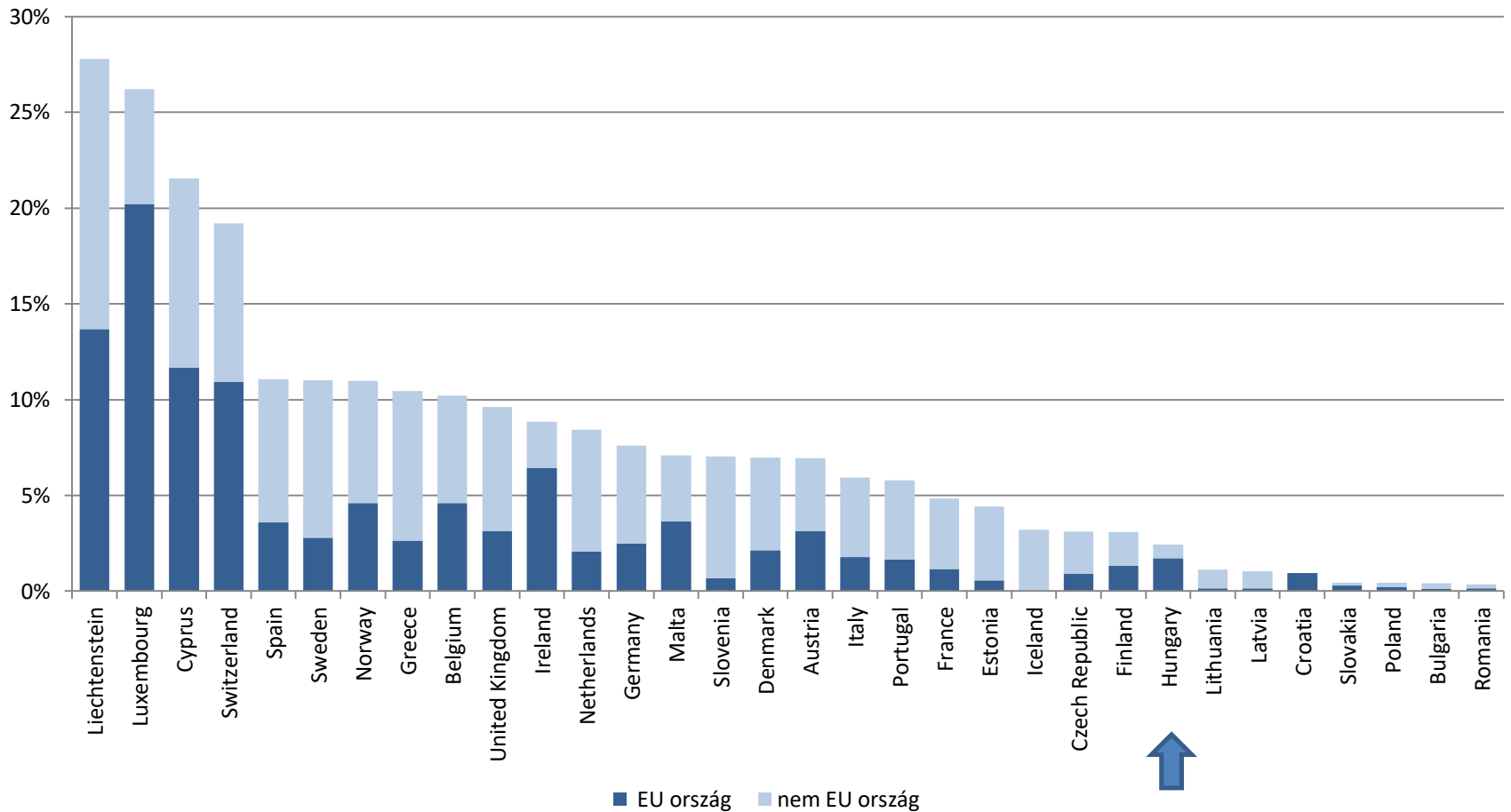
hatvanas-hetvenes évek gazdasági booming időszak - olajválságig

- Gastarbeiter program (Németo)
- gyarmatokról visszaáramlás (Fro. UK, Hollandia, Belgium, stb.)

kategóriák likvidek, egyik lezárása másikat növeli

- **Eu K/Ny migráció** a rendszerváltástól – (hasonlóbbak, ez fontos)
- EU vs. 3. országok – szabályozás és szűrés (EU!)
- **humanitárius ok:** menedékkérő (Genfi Egyezmény) –menekült, oltalmazott, védelem alatt áll (Dublini Egyezmény – kitoloncolás alapja)

külföldön született népesség aránya (2011-ben) az 1980 után érkezettek (stock)

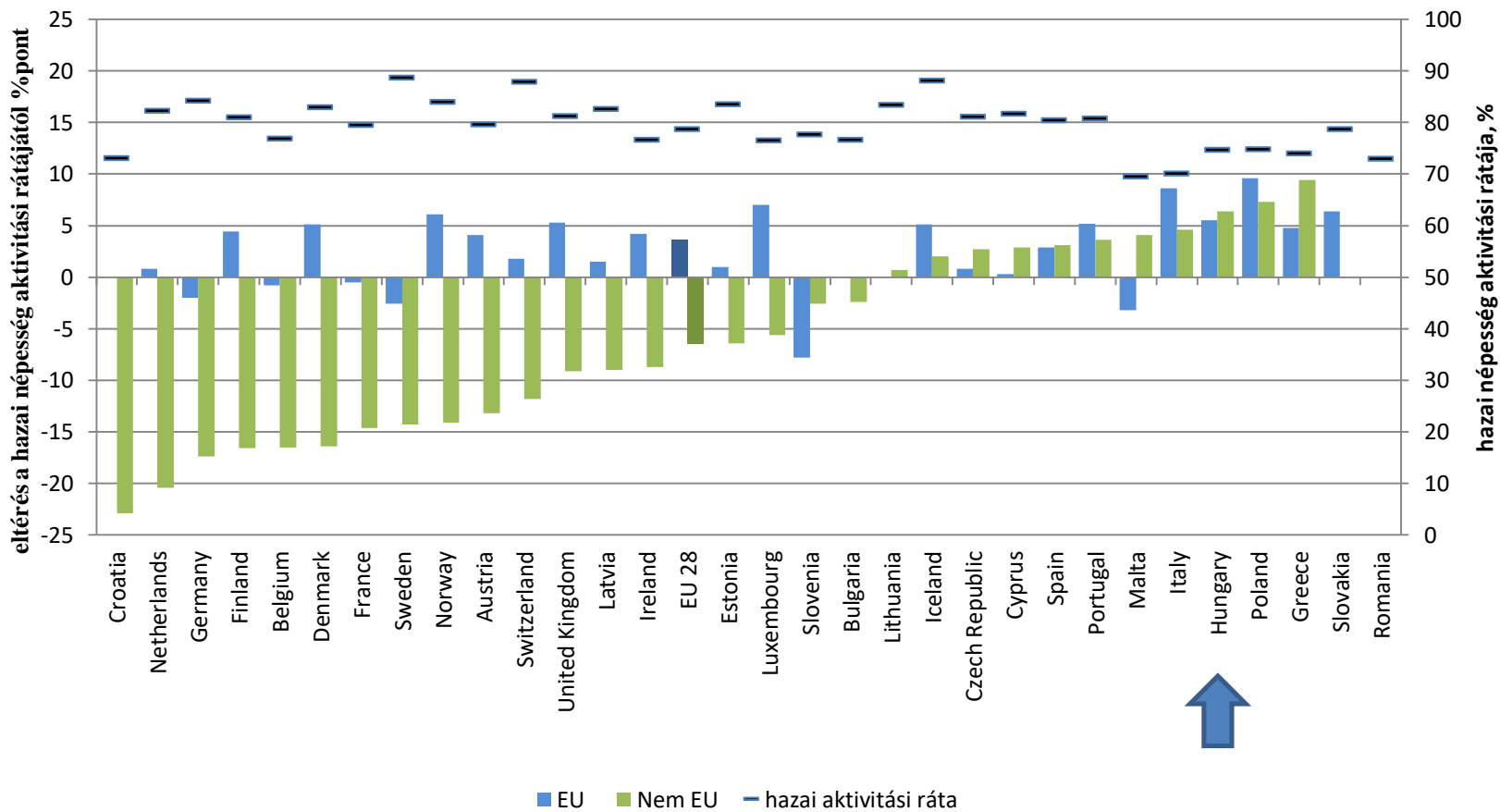
migránsok a munkaerőpiacon

- A bevándorlók munkapiaci sikeressége, teljesítése a munkaerőpiaci mutatók alapján átlagosan gyengébb a hazaiaknál.
  - Aktivitási ráta eltér a régi és az új EU országokban, előbbiekben elmarad a hazaitól (különösen a nőknél) **ábra**

migránsok a munkaerőpiacon

munkapiaci jelenlét: aktivitás

migránsok aktivitási rátájának eltérése a hazaiakétól, %pont

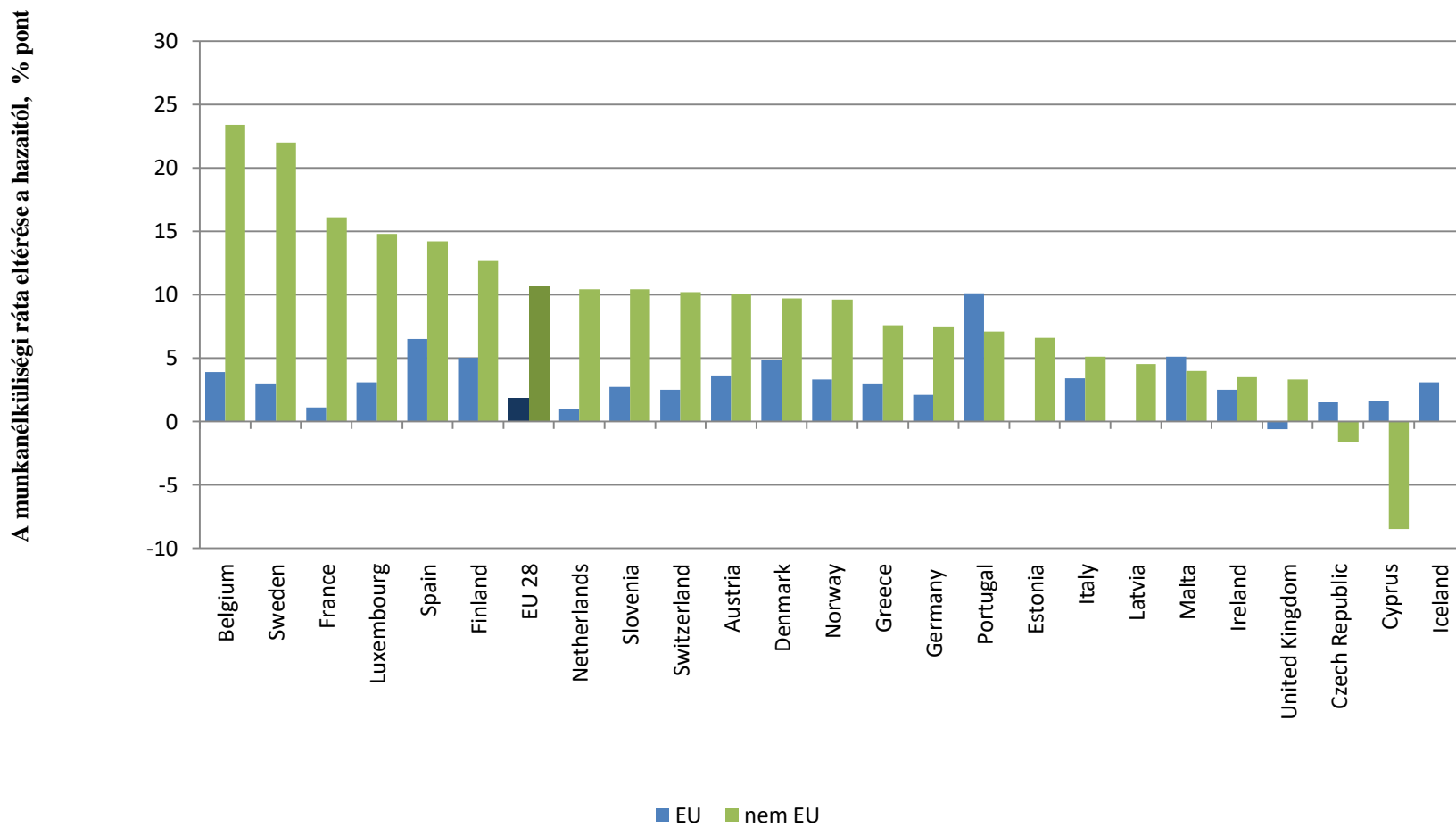
migránsok a munkaerőpiacon

- A bevándorlók munkapiaci sikeressége, teljesítése a munkaerőpiaci mutatók alapján átlagosan gyengébb a hazaiaknál.
  - Aktivitási ráta eltér a régi és az új EU országokban, előbbiekben elmarad a hazaitól (különösen a nőknél)
  - Munkanélküliségi ráta az EU-n kívüli migránsok körében magas (különösen a nőknél) **ábra**

migránsok a munkaerőpiacon

munkapiaci jelenlét: munkanélküliség

migránsok munkanélküli rátájának eltérése a hazaiakétól, %pont

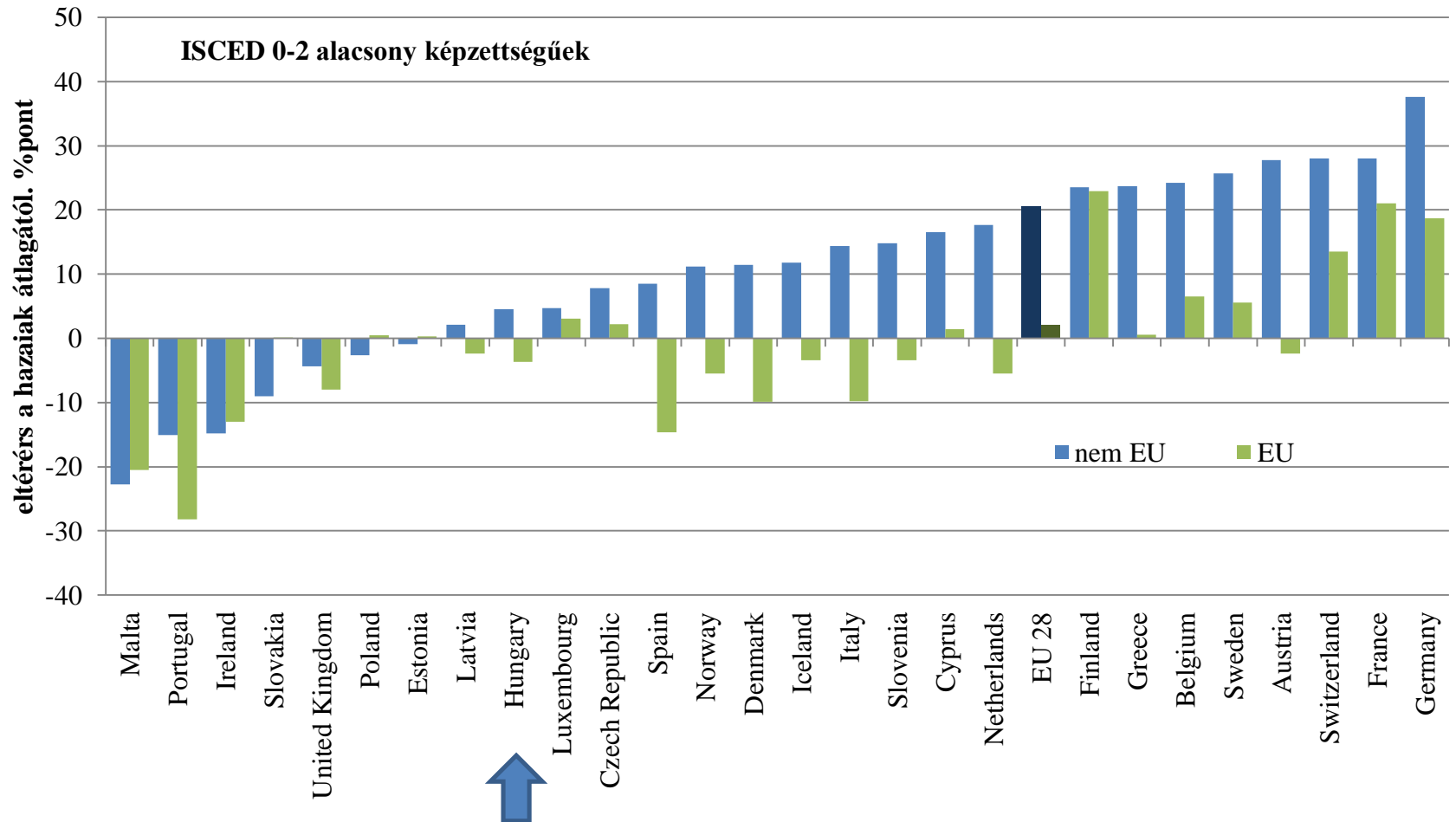

migránsok a munkaerőpiacon

- A bevándorlók munkapiaci sikeressége, teljesítése a munkaerőpiaci mutatók alapján átlagosan gyengébb a hazaiaknál.
  - Aktivitási ráta eltér a régi és az új EU országokban, előbbiekben elmarad a hazaitól (különösen a nőknél)
  - Munkanélküliségi ráta az EU-n kívüli migránsok körében magas (különösen a nőknél)
- Vegyes az EU országok migrációjának a szerkezete
  - az alacsonyan kvalifikáltak aránya a hazainál magasabb (különösen a régi migráns országokban) **ábra**

migránsok a munkaerőpiacon

alacsony képzettségűek arányának eltérése a hazai lakosságtól (%pont)

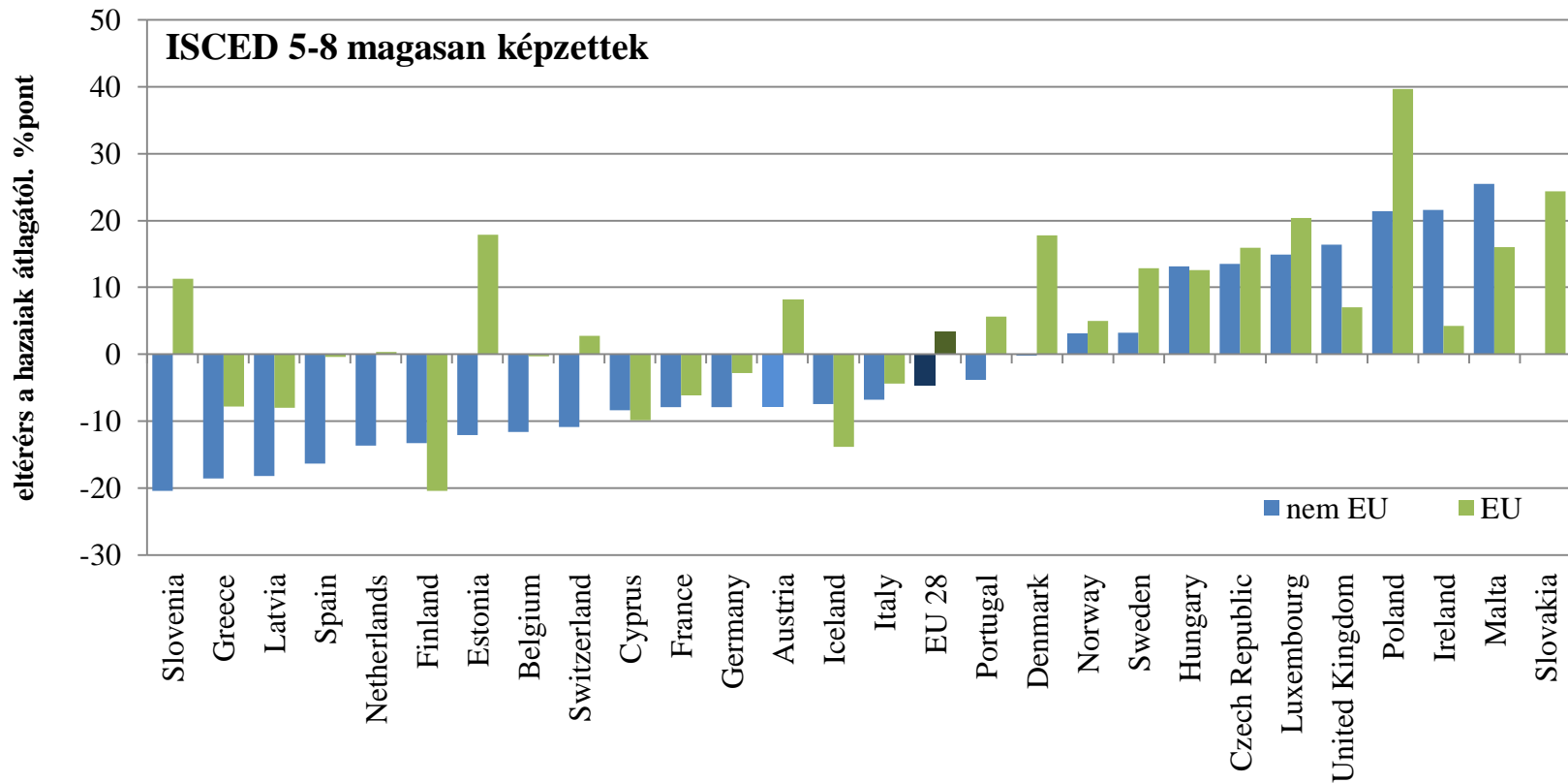

migránsok a munkaerőpiacon

- A bevándorlók munkapiaci sikeressége, teljesítése a munkaerőpiaci mutatók alapján átlagosan gyengébb a hazaiaknál.
  - Aktivitási ráta eltér a régi és az új EU országokban, előbbiekben elmarad a hazaitól (különösen a nőknél)
  - Munkanélküliségi ráta az EU-n kívüli migránsok körében magas (különösen a nőknél)
- Vegyes az EU országok migrációjának a szerkezete
  - az alacsonyan kvalifikáltak aránya a hazainál magasabb (különösen a régi migráns országokban)
  - kvalifikált migránsok aránya különösen az EU 10 új tagországokban az EU28 országokból és a nem EU országokból is magasabb a hazainál **ábra**

migránsok a munkaerőpiacon

magasan képzettek arányának eltérése a hazai lakosságtól (%pont)

bevándorlás gazdasági/munkapiaci hatása

A kedvezőtlen munkapiaci mutatók ellenére miért van mégis kereslet a migráns munkaerő iránt?

A migráció ösztönzője jelentős részben gazdasági

A munkapiaci elemzések szokásosan a *bevándorlást* vizsgálják a *befogadó ország* szempontjából:

A kérdés: milyen hatással van a bevándorlás a hazai munkavállalók munkapiaci helyzetére?

- Az egyszerű „tankönyvi” közgazdasági logika szerint a háztartások jóléte a jövedelmektől és a közszolgáltatások újraelosztásától függ.
- Erőteljes bevándorlás (sokk) hatására nő a munkaerő kínálata, csökken a hasonló helyzetű hazai dolgozók egyéni bére vagy/és nő a munkanélküliség és csökken a közszolgáltatásokhoz hozzáférés – romlik a hazai lakosság helyzete

DE: kutatási eredmények ennek ellentmondanak, rövid távon is

bevándorlás munkapiaci hatása

magyarázatok, empíria

- A hatások nagy migrációs sokkok időszakában mérhetőek – kis pozitív hatások mutathatóak ki – bérben/foglalkoztatásban
- Miért van ez? A bevándorlók a munkapiacon helyettesítő vagy kiegészítő (kompetitív/komplementer) helyzetben vannak a hazai dolgozókkal
  - Helyettesítő (kompetitív) migráns a hazaiakhoz hasonló készségekkel, képességekkel – versengő helyzetben van és ez hat a bérekre, foglalkoztatásra
    - a legalacsonyabb bérekben (korábbi migránsok) esetén, de itt is inkább van kiegészítő hatás (leggyakrabban – korábbi tapasztalat - erre hivatkoznak)
    - Hasonló helyzetű szomszéd országból magasabb bérű bevándorló is lehet
  - Kiegészítő (komplementer) migráns eltérő készségekkel (jobb, gyengébb, más) nincs versengő helyzetben a hazai dolgozókkal a munkapiacon, kiegészíti a hazai dolgozók tevékenységét, tevékenység bővül, kereslet növekedéssel a munkahelyek bővítését teszi lehetővé

bevándorlás munkapiaci hatása

magyarázatok, empíria

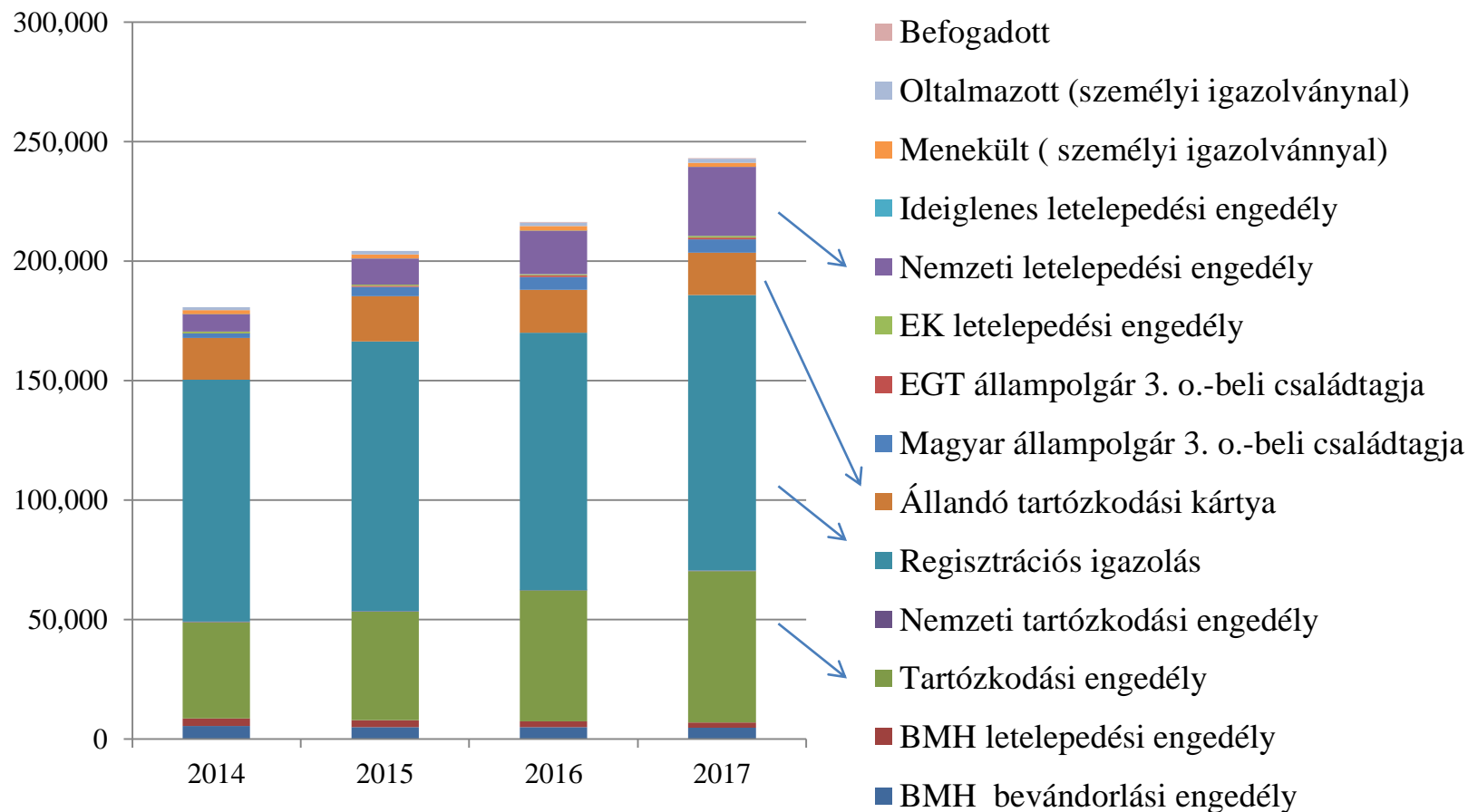
- A kvalifikálatlan bevándorlók kiegészítő munkapiaci helyzetben a magasabban kvalifikáltak bérét, munkapiaci helyzetét javítják – (szektorális és panel vizsgálatok)
  - rövid távon emelkednek a bérek
  - Hosszabb távon a munkapiaci pozíció is javul a tovagyrűrűzű hatások révén (kűvetéses vizsgálatok)
- **De** a fordított hatás is fontos, kvalifikáltak az alacsonyan kvalifikáltak bérét hűzzák felfelé a komplementer hatás révén – keresletet teremtenek kvalifikálatlan munkára
  - Az Európán belűli migrációban ez jellemzű lehet - kelet-nyugati (EU 15-EU 12) migráció

Külföldiek (munkavállalók) Magyarországon

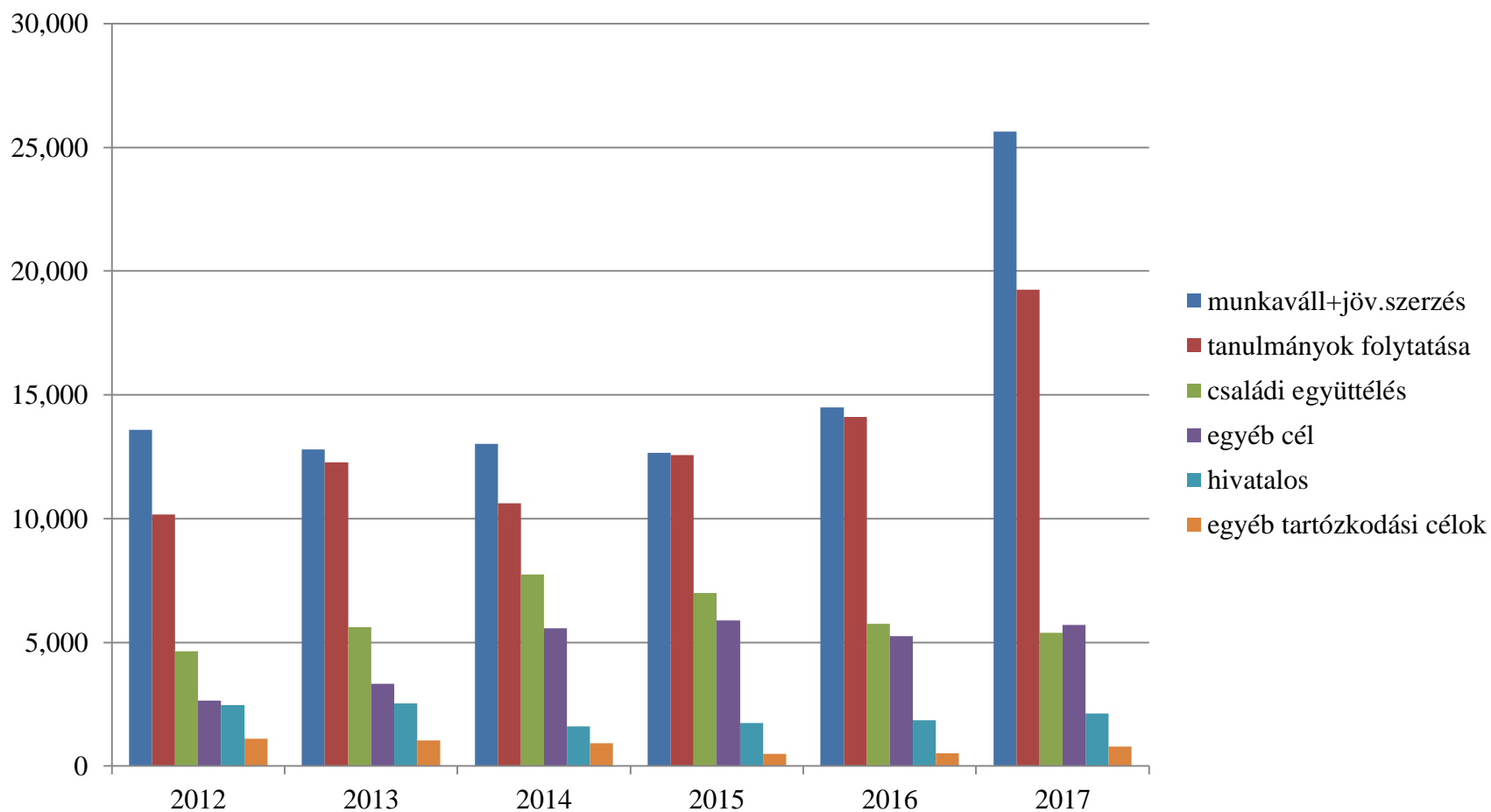
- Külföldiek többféle tartózkodásra jogosító engedéllyel több célból tartózkodnak
- Egy részük szereplője a munkaerőpiacnak
  - szigorú szabályok terelik és korlátozzák
  - EU országbeliek – regisztrációval
  - 3. országbeliek - vannak, akik szabadon hozzáférnek a munkapiacchoz, de a munkavállalási célból tartózkodók többsége csak engedéllyel

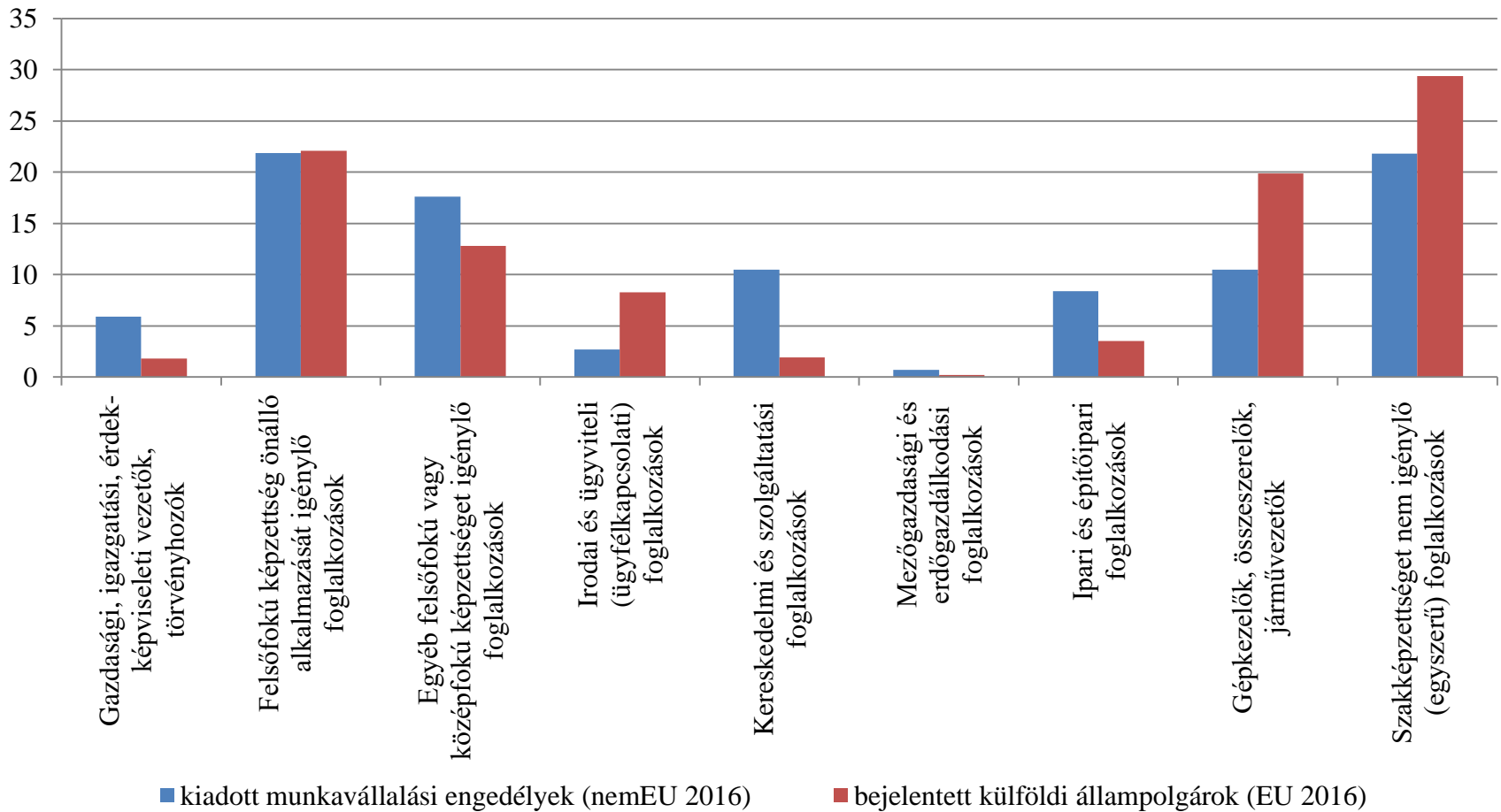
bevándorolt, letelepedett és három hónapot meghaladó tartózkodók száma (dec. 31-én)

harmadik országbeli tartózkodási engedélyt kérelmezők számának alakulása

Kiadott engedélyek (nemEU) vs bejelentett külföldiek (EU) megoszlása foglalkozási főcsoport szerint (FEOR'08)

Kiadott engedélyek (nemEU) vs bejelentett külföldiek (EU) megoszlása ágazat szerint (TEAOR'08)

